

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yüz yirmi üçüncü içtima

27 . XII . 1336 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Zabıtı sabık hulâsası	51	5. — Takrirler	55,56
2. — İcra Vekilleri muamelâti	58	1. — Van Mebusu Hasan Sıddık Beyin, Van memurlarının maaşlarının itasına dair takriri	55
1. — Amasya Mebusu Ömer Lâtîfi Beyin Nafia Vekilliğine intihabı	58	2. — İzmit Mebusu Abdullah Efendinin, İzmit ahalisine muavenet edilmesine dair takriri	55
3. — Azayî kıram muamelâti	51,54,56	3. — Konya Mebusu Vehbi Efendi ile rüfekasının, Müdafaai Milliye Vekâletinden bir istizah yapılması için bir celse hafiye akdedilmesine dair takriri	56
1. — Aydın Mebusu Sadık Efendinin vefat etmiş olduğuna dair Makamı Riyasetin şifahî tebligatı	51	4. — İzmit Mebusu Hamdi Namık Beyin, İzmit kazası dâhilinde düşman tarafından yapılan mezalimi tetkik etmek üzere Meclisten bir heyetin izamına dair takriri	56 : 57
2. — Şube münhalâtiyle bazı encümenlere ıera edilen intihap hakkında birinci şube mazbatası	54	6. — Tezkereler	52,57
3. — İzmit Mebusu Tahir Beyin mutasarrıflığı tercih ile mebusluktan istifasma dair telgrafı	54 : 55	1. — İzmit Mebusu Halil İbrahim Efendinin İzmitte düşman tarafından yapılan tahribatın tesbit ve ahalinin iagesini temin etmek için mahalline bir heyet izamına dair takriri ile Hakkâri Mebusu Mazhar Müfid Beyle arkadaşlarının, Yenişehir'de düşman tarafından yakılan kura ahalisinin yerleştirilip yerleştirilmediklerine dair takriri ve Dahiliye Vekâletinin cevabî tezkeresi	52
4. — Niğde Mebusu Hakkı Paşanın mezuniyet talebine dair takriri ve Divanı Riyaset kararı	56	2. — Bitlis Mebusu Hüsnü Beyle arkadaşlarının Bitlis muhacirlerinin işe ve iskânları hakkındaki temenni takririne	
5. — İzmit Mebusu Hamdi Namık Beyin, vefat etmiş olan Aydın Mebusu Sadık Efendinin bakryei tahsisatının ailesine verilmesine dair takriri	56		
4. — Teklifler	55		
1. — Tokad Mebusu Rifat Beyin, metruk emval ve arazinin şer'î veraseti sabit olanlara itasına dair teklifi kanunisi (2/191)	55 : 56		
2. — Hakkâri Mebusu Mazhar Müfid Beyin, Nafia Vekâletinin İktisat Vekâletine raprı hakkında teklifi kanunisi (2/190)	56		

Dahiliye Vekâletinden mevrut ikinci cevabi tezkere 52

3. — Muş Mebusu Ahmed Hamdi Beyle rüfekasının, Muş sancağı dahilindeki köprülere mütaallik temenni takririne Nafra Vekâletinden mevrut cevabî tezkere 52:53

4. — Bitlis Mebusu Arif Beyin, Diyarı-bekir caddesinde kâin Alemdar köprüsünün tamir ettirilmesine dair temenni takririne Nafra Vekâletinden mevrut cevabî tezkere 53

5. — Hiyaneti vataniyeden mahkûm sıhhiye memuru Galip Efendi hakkındaki evrakın gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi 53

6. — Şehit zâbitan ailelerine mafevk rütbe üzerinden maaş tahsisi hakkındaki kanun lâyihasının müstacelen müzakeresine dair Müdafaai Milliye Vekâleti tezkeresi 57:58

7. — Muhtacini zürraa 300 bin lira tahsisine dair kanun lâyihasının müstacelen müzakeresi hakkında Dahiliye Vekâleti tezkeresi 57:58

7. — Sualler ve cevapları 58

1. — İzmit Mebusu Hamdi Namık Beyin, şimendiferlerin odun yakmasına meb-

ni Bilecik ve Kütahya livaları dâhilindeki ormanların harap olacağına ve linyit madenlerinden istifade edilip edilmeyeceğine dair suali ve İktisat Vekâletinin tahriri cevabı 53

8. — Mazbatalar 53

1. — Hiyaneti vataniyeden beraet eden İnebolu'nun Hatipbağı mahallesinden Hüseyin hakkındaki evrakın gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası 53:54

2. — Hiyaneti vataniyeden maznun iken beraetine karar verilen Azgın Ömer'in evrakını gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası 54

3. — Hiyaneti vataniyeden maznun iken beraet eden Mehmet Çavuş hakkındaki evrakın gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası 54

4. — Konya Mebusu Vehbi Efendi ile rüfekasının, İstanbul'dan gelecek memurin ve zâbitanın Anadolu'ya kabul edilme-mesi hakkında teklifi kanunisi ve Lâyiha Encümeni mazbatası (2/187) 55

9. — İntihaplar 58

1. — Nafra Vekili intihabı 58

(Birinci celse hafidir)

İKİNCİ CELSE

Açılma saati : Badezzeval 2,30 saat

REİS — İkinci Reis Vekili Hasan Fehmi Bey

KÂTIPLER : Refik B. (Konya)), Ata B. (Niğde)

REİS — Meclis küşat edildi.

3. — AZAYI KIRAM MUAMELÂTI

1. — *Aydın Mebusu Sadık Efendinin vefat etmiş olduğuna dair Makamı Riyasetin şifahi tebligatı*

REİS — Zabıtı sabık hulâsasının kıraatından evvel Meclisi âlinize bir şey arzedeceğim. Rûfeka-dan Aydın Mebusu Sadık Bey bu gece hastahane de vefat etmiştir (Allâh rahmet eylesin sesleri).

Merasimi askeriye icrası için merkez kumandanlığı ve polis dairesine telefonla söylenildi. Meclisi âliniz hali içtimada bulunduğundan yalnız rûfekadan beş zatın cenaze merasiminde bulunması lâzımdır. Cenaze de hazır olmuş, geliyormuş. İdare memuru Beylerden bir zatın refakatiyle beş arkadaş merasime iştirak etseler pek muvafık olur. (Muvafık sadaları).

HAMDİ NAMIK B. (İzmit) — Bir arkadaşımız vefat etmiş, kapunun önünde cenazesi bekliyor (Onu söylüyor sadaları).

REİS — Onu söyledim efendim. Ekseriyete hâle gelmeyecek surette arkadaşlardan beş zat iştirak etsin. Hususi ehlibası vesairesi de arzu ederlerse onlar da iştirak ederler (Hepimiz gidelim sadaları).

(Berayı iştirak beş zat Meclisten infikâk ettiler)

REİS — Efendim Zabıtı sabık hulâsası okunacak. (Okundu).

1. — ZABTI SABIK HULÂSASI

Birinci celse

İkinci Reisvekili Hasan Fehmi Beyefendinin tahri riyasetlerinde zevafı saat 12:15 de bilinik kat zabıtı sabık hulâsası tashihen kabul ve Tokad Mebusu Mustafa Beyin memurların sık

sık tebdil edilmemesi hakkındaki teklifi Heyeti Vekileye, Kütahya Mebusu Cemil Beyin âşarın tesliminden husule gelecek kâr ve zarara dair takririyle vilâyat bütçelerinin tanziminde varidatın nisfının esas ittihazına dair takriri Lâyiha Encümenine, Kütahya'da vesaiti nakliye ahzından dolayı husule gelen galâyı esara mütaallik sual takriri Dahiliye ve Maliye Vekâletlerine, Oltu ahalisinin tekâlifi emiriyeden istisnalarına dair Muvazenei Maliye Encümeni mabatası Maliye Vekâletine, Tunalı Hilmi Beyin Teşkilâtı Esasiye Kanununun adli ve malî kısımlarının ihzarı için komisyonlar teşkili hakkındaki teklif ile, Konya Mebusu Vehbi Efendi ile rûfekaşının İstanbul'dan gelecek memurun ve zâbitanın Anadolu'ya kabul edilmemelerine dair takriri müstaceliyet kararıyla Lâyiha Encümenine ve Erzurum Mebusu Salih Efendi ile rûfekaşının seyrüsefer nazimnamesinin tadiline dair takriri keza Lâyiha Encümenine havale olundu. Bilâhara mesken icarları hakkındaki kanunun müzakeresine geçildi ve Adliye Vekili Beyefendinin talebi üzerine teklifi kanuni vekâletli müşarünileyhaya havale olunarak frenginin meni sirayeti hakkındaki kanunun müzakeresine mübaşeret olundu. Birinci ve ikinci maddeler Karesi Mebusu Basri Beyin teklifi veçhile tashihen, üçüncü ve dördüncü maddeler aynen kabul olundu. Beşinci maddenin Adliye, Sıhhiye, ve Şeriye encümenlerinden muntahap âzadan mürekkep bir encümende müzakeresi tensip olunarak teneffüs celse tatil edildi.

İkinci celse hafi olarak akdedildi.

Hasan Fehmi Cevdet Refik

REİS — Zabıtı sabık hakkında mutalâa varmı? (Hayır hayır sadaları). Zabıtı sabık kabul edildi efendim.

6. — TEZKERELER

1. — *İzmit Mebusu Halil İbrahim Efendinin İznik'ta düşman tarafından yapılan tahribatın tesbit ve ahalinin işesini temin etmek için acele bir heyet izamına dair tahriri ile Hakkâri Mebusu Mazhar Müfid Beyle rüfekaşının, Yenişehir'de düşman tarafından yakılan kura ahalisinin yerleştirilip yerleştirilmediğine dair tahririne Dahiliye Vekâletinin cevabi tezkeresi*

REİS — İznik'teki Yunan mezalimine dair İzmit Mebusu Halil Beyin sual tahririne Dahiliye Vekâletinden mevrut cevabi tahriri var. Okunacak:

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

1721 - 874 zabıt numaralı tezkere aliyeleri melfufu olup İznik kasabasında Yunanlılar tarafından yapılan zarar ve ziyanın keşfi ve ihrak olunan mebaninin fotoğraflarının ahzi ve ahaliye muavenet ifası hakkında İzmit Mebusu Halil Efendi tarafından muta tahrirle Yenişehir ve havalisinde ihrak olunan kura ahalisinin esbabı istirahat ve işelerinin temini için ne gibi tedbir ittihaz olunduğuna dair suali mutazammın olup Hakkâri Mebusu Mazhar Müfid Bey tarafından muta ve 43-689 numaralı tezkere aliyelerine merbut bulunan tahrir mutalâa olundu. Havalii müstevliyenin istirdadını müteakıp yapılan mezalimin tahkik ve tesbiti ve icabeden mahallerin fotoğrafisinahzi için Garp Cephesi Kumandanlığınca heyetler çıkarıldığı gibi ahaliye ifayı muavenet için derhal Hilâiahmer tarafından bir heyet gönderilmiş ve masarifatı gayri melhuza tertibinden beş bin liralık havale irsal olunmuştur. Bundan başka ahaliye tohumluk vesaire için tavizan zahire itası esbabı da temin edilmek üzeredir. Meskensiz kalan ahali de Rumlar tarafından terk olunan mahallere yerleştirilmiştir efendim.

Dahiliye Vekili Na.
Sıhhiye Vekil
Doktor Adnan

HAMDİ NAMİK B. (İzmit) — Bir nokta arzedeceğim, dairei intihabiyemdir.

REİS — Sahibi tahrir Halil İbrahim Efendidir.

MAZHAR MÜFİD B. (Hakkâri) — Bendeniz bir kelime söyleyeceğim, Çünkü tahrirde benim de isim var.

REİS — Buyurun.

MAZHAR MÜFİD B. (Hakkâri) — Biz şifahi cevap istiyorduk, Vekil Bey tahriri cevap veriyor. Şifahi cevap versinler.

REİS — Peki zabta geçiyor. Münasip bir zamanda cevabını alınız.

HAMDİ NAMİK B. (İzmit) — Söz istiyorum.

REİS — Sualde müzakere olamaz.

HAMDİ NAMİK B. (İzmit) — Bendenizin dairei intihabiyeme aittir efendim.

2. — *Bitlis Mebusu Hüsnü Beyle arkadaşlarının Bitlis muhacirlerinin işe ve iskânları hakkındaki temenni tahririne Dahiliye Vekâletinden mevrut ikinci cevabi tezkere*

REİS — Ankara'daki muhacirine muavenet edilmesine dair Bitlis Mebusu Hüsnü Beyle rüfekaşının tahririne Dahiliye Vekâletinden mevrut cevabi tahriri var:

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Şerefmevrut 15, XII, 1336 tarihli ve 87 - 1721 numaralı tezkere celilei Riyasetpenahileri cevabi tahriri var:

Haklarında fiilen muavenet edildiğine dair bir sarahat görülemediği dermeyan buyurulan mültecilerin Konya mürettebatından iken ibate ve işelerine Ankara'daki akrabaları tarafından muavenet edileceğini muhtevî bazı mektublar irasıyla Ankara'ya sevklerini talep eylemeleri üzerine her masrafları Muhacirin İdaresinden tesviye olunarak buraya sevk ve mebanii umumiyede ibatelerinin temin edildiği ledelistifsar Konya ve Ankara Muhacirin Müdüriyetlerinden bildirilmiştir. Haklarında buradaki akrabaları tarafından tahhüt edilen muavenet ve emri işigallerine delâletten başka idarece bir masraf ihtiyarı caiz olmayan bu ailelerin emsalinden farklı olarak kasaba civarında müsait ve münasib bağlarda veyahut dahili kasabada icar ile tedarik olunacak evlerde ibateleri lüzumu Ankara Müdüriyetine yazılmış isede bulunacak bağlara kendilerinin gitmeğe muvafakat etmedikleri ve hattâ polis idaresince de olunan taharriyata rağmen kasaba içinde icarla hane tedarikinin mümkün olamadığı ve kendilerinin de marûlarz iskânlarını terkle mahallat arasındaki akrabaları nezdine savuşub dağıldıkları ve başka müracaatta bulunmadıkları cevabı alınmıştır. Mültecilerden yalnız hasta veya mâlûl yahut pek küçük çocuklara işe yevmiyesi verilebileceği ve Muhacirin idaresince bundan fazla ve bunun gayrisine muaveneti müsmire ifasının kabul olamayacağı derkâr bulunduğundan bunun haricinde ne gibi muavenet icabedeceği ve mucibi şikâyet bir madde varsa Muhacirin Müdüriyetine müracaat lüzum geleceğinin tefhimini rica ederim efendim.

22. XII. 1336

Dahiliye Vekili Na.
Sıhhiye Vekili
Doktor Adnan

3. — *Muş Mebusu Ahmed Hamdi Beyle rüfekaşının, Muş sancığı dahilindeki köprülere müteallik temenni tahririne Nafia Vekâletinden mevrut cevabi tezkere*

REİS — Muş - Hınıs tariki üzerindeki köprülerin tamiri hakkında Muş mebuslarının tahririne Nafia Vekâletinden mevrut cevab tahriri var.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

435 Hususi

3705 Umumi

1. Kânunuevvel 1336 tarih ve 1566 - 765 numaralı tezkereyi Riyasetpenahileri cevabıdır.

Harbi umumide Rusların istilâsiyle tahrib edilen Muş, - Hınıs ve Erzurum tariki üzerindeki Karnı ve Karasu köprülerinin derecei harabisi hakkında vukubulan istilâma cevaben Diyarbekir Turuk ve muabir müfettişliğinden alman telgrafta mezkûr köprülerin on bin lira ile tamirleri kabil olacağını bildirmiş olmakla gelecek sene heman tamirlerine başlatılmak üzere üç yüz otuz yedi senesi bütçesine icabeden tahsisatın konduğu arz olunur efendim.

15 Kânunuevvel 1336

Umuru Nafia Vekili

İsmail Fazıl

7. — SÜALLER, CEVAPLARI

1. — İzmit Mebusu Hamdi Namık Beyin, şimendiferlerin odun yakmasına mebni Bilecik ve Kütahya livaları dahilindeki ormanların harab olacağına ve linyit madenlerinden istifade edilib edilmeyeceğine dair suali ve İktisat Vekâletinin tahriri cevabı

REİS — Şimendiferlerde linyit kömürü istimaline dair İzmit Mebusu Hamdi Beyin tahririne İktisat Vekâletinin cevab tahririsi var okunacak.

HAMDİ NAMIK B. (İzmit) — Efendim mesele halledilmiştir. Okunmağa hacet yoktur. Bu hususta Müdafaai Milliye Vekâletine tebligat yapılmıştır.

REİS — O halde mesele kapanmıştır. Okunmağa hacet yok.

4. — Bitlis Mebusu Arif Beyin, Diyarbekir caddesinde kâin Alemdar köprüsünün tamir ettirilmesine dair temenni tahririne Nafia Vekâletinden mevрут cevabı tezkere

REİS — Alemdar köprüsünün tamiri hakkında Bitlis Mebusu Arif Beyin tahririne Nafia Vekâletinin cevabı tahririsi:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

442 - 3713

e. 30 - 11 - 36 tarih

v 757 - 1558 numara

Harbi umumide Rusların istilâsiyle tahrib edilen Bitlis - Diyarbekir tariki üzerindeki «Alemdar» köprüsü hakkında vukubulan istilâma cevaben Diyarbekir Turku meabir müfettişliğinden mevрут telgrafnamede mezkûr köprünün kenar ayaklarının kârgir döşemesinin ahşap olarak sekiz yüz lira ile tamiri kabil olduğu bildirilmiş olmakla gelecek sene heman tamirata başlatılmak üzere üç yüz otuz yedi senesi

bütçesine mezkûr köprü için dahi tahsisatı lâzime konacağı arz olunur efendim.

16 Kânunuevvel 1336

Nafia Vekili

İsmail Fazıl

5. — Hiyaneti vataniyeden mahkûm shhiye memuru Galip Efendi hakkındaki evrakın gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi

REİS — Hiyaneti vataniyeden mahkûm shhiye memuru Galip Efendi hakkında Adliye Vekâletinden mevрут evrakı Adliye Encümenine havale ediyoruz.

8. — MAZBATALAR

1. — Hiyaneti vataniyeden beraet eden İnebolu'nun Hatıbağı mahallesinden Hüseyin hakkındaki evrakın gönderildiğine dair Adliye Vekâlet tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası

REİS — Hiyaneti vataniyeden maznun Hüseyin bini Kadir hakkında Adliye Encümeni mazbatası var, okunacak.

Adliye Encümeni mazbatası

Hiyaneti vataniye cürmünden dolayı maznunaaleyh olan İnebolu'nun Hatıbağı mahallesinden Uzun Mehmetoğlu Hüseyin bini Kadir'in bilmuhakeme hiyaneti vataniye cürmüne mücazereti sabit olamadığından beraetine ve aneak âsar ve alâimini setrü ihfa edemeyecek derecede sarhoş olarak teşhiri silâh maddesinden mahkûmiyetine dair İnebolu bidayet mahkemesinden sâdır olan 20 Teşrinisani 1336 tarihli hüküm evrakı maa teferruat encümenimize tevdi edilmiş olmakla mütalâa ve keyfiyet müzakere olundu. Merhumun hiyaneti vataniye cürmünden beraet eylemiş cürmü âharden naşi Kanunu cezayı umumî ahkâmına tevfikân âdiyen mahkûm edilmiş olmasına nazaran hükmü vâkiin Büyük Millet Meclisince tetkik ve tasdikna mahalli kanuni görülemeyip ahkâmı umumiyeye tâbi bulunduğu cihetle muamelei lâzime kanuniyenin ifası için evrakın mahalline iadesi hususunun Heyeti Umumiyeye arzı müttefikân karargir oldu.

24 Kânunuevvel 1336

Adliye Encümeni Reisi
Hini imzada bulunmamıştır

M. M.

Canik

Ahmed Nafiz

Âza

Muş

Mahmut Said

Dersim

Abdülhak Tevfik

Âza

Siird

Mustafa Sabri

Mustafa Kemal

Mustafa Kemal

Âza

Ertuğrul

REİS — Efendim, Adliye Encümeni mazbatası hakkında mütalâa var mı? (Hayır sadaları) Adliye Encümeni mazbatasını tasvip buyuran-

lar lütfen el kaldırsın. Adliye Encümeni mazbatası kabul edilmiştir.

2. — *Hiyaneti vataniyeden maznun iken beraetine karar verilen Azgın Ömer'in evrakının gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası*

REİS — Hiyaneti vataniyeden maznun Azgın Ömer hakkındaki Adliye Encümeni mazbatası okunacak:

Suret

Hiyaneti vataniye cürmünden dolayı maznunaleyh olan Kayseri sancağına merbut Salgın karyesi ahalisinden Azgın Ömer hakkında Kayseri bidayet mahkemesinde icra kılınan muhakeme neticesinde merkumun hareketi hiyaneti vataniye kanununun üçüncü maddesinde [vâiz ve hitabet suretiyle alenen ve ezminei muhtelifede eşhası muhtelifeyi sırren ve kavlen hiyaneti vataniye cürmüne tahrik ve teşvik] mahiyetinde olmadığından ademi mesuliyetine dair verilen hüküm ve evrakı maa teferruat tetkik edildi.

Cereyan muhakemeye nazaran hükmü vâkı muvafıkı usul ve kanun bulunmuş olmakla beraber beraet ve ademi mesuliyet kararlarının Büyük Millet Meclisince tetkik ve tasdikına esasen mahalli kanuni görülememiş olduğundan evrakın mahalline iade ve ancak mahalli müddeiumumisi tarafından keşide edilen şifredeki mahkemeye atfedilen (sureti garibede) ibaresi şayanı nazar görüldüğünden bundan maksat ne olduğunun Adliye Vekâletinden istilâmı tezekkür edilmiş olmakla keyfiyet Heyeti Umumiyyeye arz olunur.

24 Kânunuevvel 1336

Reis
İmzada bulunmadı

Âza
Mustafa Sabri
Âza
Muş
Mahmut Said

M. M.
Canik

Ahmet Nafiz
Âza
Abdülhak Tevfik
Âza
Etuğrl
Mustafa Kemal

REİS — Adliye Encümeni mazbatası hakkında mütalâa var mı? (Hayır sadaları) Adliye Encümeni mazbatasını kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

3. — *Hiyaneti vataniyeden maznun iken beraet eden Mehmet Çavuş hakkındaki evrakın gönderildiğine dair Adliye Vekâleti tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası*

REİS — Hiyaneti vataniyeden maznun Helvacıoğlu Mehmet Çavuş hakkında Adliye Encümeni mazbatası var:

Adliye Encümeni mazbatası

Hiyaneti vataniye maddesinden maznunaleyh olan Burdur'un Bucak nahiyesinden Helvacı Hüseyin Efendioğlu Mehmet Çavuşun bil-muhakeme hiyaneti vataniye cürmüne müca-sereti sabit olamadığından bu cihetten beraetine ve ancak emniyeti Hükümeti ihlâl ettiğinden Kanunu Cezanın altmış altmı maddesinin ikinci zeyline tevfiikan mahkûmiyetine dair Burdur bidayet ceza mahkemesinden sâdır olan 4 Teşrinievvel 1336 tarihli hüküm ve evrakı müteferriası Heyeti Umumiyeden tevdi kılınmış olmakla encümenimizce tetkik ve mütalâa olundu.

Merkumun hiyaneti vataniye cürmünden beraet eylemiş yalnız cürmü âharden naşi Kanunu cezayı umumî ahkâmına tevfiikan âdiyen mahkûm edilmiş olmasına nazaran hükmü vâkı-nin Büyük Millet Meclisince tetkik ve tasdikına mahalli kanunî görülemeyip ahkâmı umumiyyeye tâbi bulunduğu cihetle muamelei lâzime-i kanuniyenin ifası için evrakın mahalline iadesi hususunun Heyeti Umumiyyeye arzı müttefi-kan karargir olmuştur.

24 Kânunuevvel 1336

Adliye Encümeni Reisi
Hini imzada bulunmamıştır.

Muş
Mahmut Said
Dersim
Abdülhak Tevfik

M. M.
Canik
Siird
Mustafa Sabri
Ertuğrul
Mustafa Kemal

REİS — Adliye Encümeni mazbatası hakkında mütalâa var mı efendim? (Muvafık sadaları) Adliye Encümeni mazbatasını kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın. Adliye Encümeninin mazbatası kabul edilmiştir.

2. — *Şube münhalâtıyla bazı encümenlere icra edilen intihap hakkında birinci şube mazbatası*

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Şubemizce icra kılınan intihapta reisin tâ-yini ile uzun müddettenberi münhal olan Riya-setine Tokad Mebusu Nâzım ve kitabete Ankara Mebusu Şemseddin ve Encümeni mahsus âzal-ğna da Kângırı Mebusu Behçet ve Karesi Me-busu Abdülgafur Bey ve Efendilerin ihrazı ek-seriyet etmiş olduğunun arzıyla Heyeti Celileye takdim kılınır.

25 Kânunuevvel 1336

Birinci Şube Reisi
Nâzım

Kâtip Ankara
Şemseddin

REİS — Berayı malûmat arz olunuyun efendim.

3. — *İzmit Mebusu Tahir Beyin mutasarrıflığı tercih ile mebusluktan istifasına dair telgrafi*

REİS — Bayezit mutasarrıflığını tercih etti-

ğine dair Adapazarı Kaymakamı Tahir Beyin telgrafı var:

Büyük Millet Meclisi Riyasetine

C 13 . 12 . 1336 ve 1706 tele mükerreren vâki teklif ve ısrar üzerine Bayezit mutasarrıflığının tercih edileceğine dair Şark Cephesi Kumandanı Kâzım Karabekir Paşa Hazretlerine söz verildiğinden bizzarur mebusluktan feragatla memuriyeti kabul ve tercih eylediğim arzolunur efendim.

14 Kânunuevvel 1336

Bayezit mutasarrıfı
Tahir

FEYYAZ ÂLİ B. (Yozgad) — Bu zat hakkında birinci şubenin mazbatası var.

REİS — Efendim, bu zat evvelce mebusluğu tercih ettiğine dair telgraf vermişti. Şimdi de memuriyeti tercih eylediğine dair telgraf veriyor. Şu halde sıfatı mebusiyeti kalmıyor değil mi efendim? (Muvafık sadaları). Müstafi addedilecektir.

MUSTAFA B. (Karahisarı Şarkı) — Esasen mebusluğu tasdik olundu mu idi?

MUSTAFA B. (Tokad) — Onun içinde mesele var.

FAİK B. (Cebelibereket) — Bir mesele vardı, bu zat hakkında mebus iken takibat yapılamamıştır. Artık istifa ettikten sonra eşhası âdiye gibi hakkında takibat yapılmalıdır.

MUSTAFA B. (Tokad) — Vazifesini suiistimal etti.

REİS — Efendim, mevzu bahis olan, bu zatın memuriyet veya mebusluktan hangisini tercih ettiğidir. Memuriyeti tercih ettiğini telgraf-la bildirdi. Sıfatı mebusiyeti kalmadı. Heyeti Celileniz de sıfatı mebusiyeti kalmadığına karar verdi. Eğer bir cürmü varsa memurdur, hakkında alefîsul muamele yapılır. Meclisi Âlinizle artık o zatın münasebeti kalmadı (Pek doğrudur sadaları).

HAMDİ NÂMIK B. (İzmit) — Bu mesele hakkında birinci şubenin bir mazbatası vardır. Bu mazbata aynen Dahiliye Vekâletine tevdi edilsin ve nazarı dikkate alınsın.

REİS — Efendim, Ruznamei müzakeratımızda yoktur. Geldiği vakit şubenin mazbatasına göre muamele yapılır efendim.

5. — TAKRİRLER

1. — *Van Mebusu Hasan Süddik Beyin, Van memurlarının maaşlarının itasına dair takriri*

REİS — Van memurlarına maaş itası hakkında Hasan Süddik Beyin bir takriri var. Tensip buyurursanız Maliye Vekâletine tevdi edelim. (Muvafık sadaları).

Efendim, Bu takririn Maliye Vekâletine ha-

valesini tensip buyuranlar lûtfen el kaldırsın. Havale edildi efendim.

2. — *İzmit Mebusu Abdullah Efendinin, İznik Ahalisine muavenet edilmesine dair takriri*

REİS — İznik ahalisine muavenet edilmesine dair İzmit Mebusu Abdullah Efendinin takriri var, tensip buyurursanız bunu da Dahiliye Vekâletine gönderelim, (Muvafık sadaları). Dahiliye Vekâletine tevdi edildi efendim.

4. — *Konya Mebusu Vehbi Efendi ile rüfeka-sının, İstanbuldan gelecek memurin ve zâbitanın Anadolu'ya kabul edilmemesi hakkında teklifi kanunisi ve Lâyiha Encümeni mazbatası (2/187)*

REİS — Derseadet'ten badema gelecek zâbitan ve memurinin kabul edilmemesine dair Lâyiha Encümeni mazbatası vardır. Tensip buyurursanız alefîsul Dahiliye Encümenine havale edelim. Lâyiha Encümeni şayanı müzakere olduğuna dair mazbata tanzim ediyor. Arzu buyurursanız okutturayım. (Hacet yok sesleri), (Okunsun sesleri).

HAMDİ NÂMIK B. (İzmit) — Mâlûmu âliniz Heyeti Vekilenin huzuriyle okunması lâzımdır. Binaenaleyh, evvelâ Encümene havale olunsun, ondan sonra müzakere edelim.

Dr. REFİK B. (Bayazıt) — Efendim, ondan sonra Müdafaa-i Milliye Encümenine gitmesi lâzımgelir.

REİS — Efendim, Lâyiha Encümeni şayanı müzakere görüyor. Dahiliye ve Müdafaa-i Milliye Encümenlerine havale ediyoruz. (Hacet yok sadaları).

VEHBİ Ef. (Konya) — Efendim, rica ederim. Müstaceliyet kararı vardır. Müstaceliyet kararı olduğu için Heyeti Aliyenizden rica ederim, biran evvel müzakere edelim.

CEVDET B. (Kütahya) — Hemen müzakeresini teklif ediyorum.

TAHSİN B. (Aydın) — Efendim, bu mesele gayet mühim bir meseledir. Öyle bilâtetkik, bilâ teemmül müzakere edilecek bir şey değildir. Binaenaleyh, Bunu evvelâ Dahiliye ve Müdafaa-i Milliye Encümenlerine havale edelim.

REİS — Encümene havalesini kabul buyuranlar lûtfen ellerini kaldırsın. (Aksini koyunuz sadaları). Lûtfen ellerinizi indiriniz. Ruznameye alınmasını kabul edenler lûtfen ellerini kaldırsın. Efendim, Encümene havale olundu.

4. — TEKLİFLER

1. — *Tokad Mebusu Rifat Beyin, metruk emval ve arazinin şer'i veraseti sabit olanlara itasına dair teklifi kanunisi (2/191)*

REİS — Metruk emlak ve arazinin yalnız berveği şer'i veraseti sabit olanlara verileceğine dair Tokad Mebusu Rifat Beyin bir teklifi kanu-

nisi var, Lâyiha Encümenine havale ediyoruz.

4. — *Niğde Mebusu Hakkı Paşanın mezuniyet talebine dair tavriri ve Divanı Riyaset kararı*

REİS — Niğde Mebusu Hakkı Paşanın mezuniyetine dair tavriri ve Divanı Riyasetin tensibi hakkında tezkere var, okunacak.

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine Hasbelmevsim nükseden göğüs hastalığından dolayı bir müddet için muhtacı tedavi ve istirahat bulunduğundan mart gagesine kadar mezuniyet itasına müsaade buyurulmasını istirham eylerim.

26 Kânunuevvel 1336

Niğde Mebusu
Hakkı

Divan kararı :

Şubat gagesine kadar mezuniyeti Divanca bittasvip Heyeti Umumiye arz olunur.

26 Minh.

Reisi Sani	Reis Vekili	İdare Memuru
Celâlettin Arif	Hasan Fehmi	Dr. Suat
İdare Memuru	Kâtip	Kâtip
Emir	Refik	Mehmet Ragıp
Kâtip	Kâtip	Kâtip Kâtip
Feyyaz Âli	Mehmet Rasim	Ata Cevdet

REİS — Hakkı Paşanın şubat gagesine kadar mezuniyetini kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

5. — *İzmit Mebusu Hamdi Namık Beyin, vefat etmiş olan Aydın Mebusu Sadık Efendinin bahiye tahsisatının ailesine verilmesine dair tavriri*

Riyaseti Celileye

Bir ameliyei cerrahiye neticesinde vefat eden Aydın Mebusu Sadık Efendinin tahsisatının hali zarurette bulunan ailesine itasını teklif ederim.

İzmit Mebusu
Hamdi

REİS — Efendim, Hamdi Beyin bu tavririni Kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir. Heyeti İdareye tebliğ edeceğiz.

3. — *Konya Mebusu Vehbi Efendi ile rüfekasının, Müdafaa-i Milliye Vekâletinden bir istizah yapılması için bir celse hafiye akdedilmesine dair tavriri*

REİS — Konya Mebusu Vehbi Efendi ile rüfekasından müteaddit imzalı bir tavriri var, Bunda bir celse hafiye Müdafaa-i Milliye Vekâletinden bir istizah teklif ediyorlar. Şimdi evvelâ istizahı reyî âlinize arz ediyorum. (Kaç imza sadaları). İstizah için bir imza kâfidir. Tavriri de istizah mevzuu yoktur. Fakat hafi celse teklif edildiği için reyinize vâzetmek mecburiyetindeyim. Evvelâ istizahı kabul edenler lütfen el kaldırsın.

TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Bilinmeyen bir şey nasırlı kabul edilir.

MUSTAFA B. (Karahisar) Şarkı — Hafi celsede

REİS — O halde bu tavriri münasip bir zamana tâlik edelim. Celse nihayetinde hafi celsede reyinize arz ederim. İzahat verirler.

VEHBI Ef. (Konya) — Meselenin tevhüre tahammülü yoktur. Rüfekayı kiramdan rica ederim, biran evvel bu mesele hallolunsun.

REİS — Salon beş dakika samiinden tahliye edilsin.

(Salon samiinden tahliye edildi).

REİS (Hasan Fehmi B.) — Müzakerei alekiye başlıyoruz.

2. — *Hakkâri Mebusu Mazhar Müfit Beyin, Nafia Vekâletinin İktisat Vekâletine raprı hakkında teklifi kanunisi (2/140)*

REİS — Evrakı vârideden tavrirler kalmıştır. Birinsinde Nafia Vekâletinin İktisat Vekâletine merbut müdüriyeti umumiye şekline ifrağı bir madde kanuniye ile teklif ediliyor. (Ret, kabul sadaları), (Gürültüler). Lâyiha encümenine gönderiyoruz.

TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Teklif kimin tarafından vâki olmuşsa tebrik ederim.

REİS — Efendim, teklifi kanuni Lâyiha Encümenine gider. Şayanı müzakere olmadığına dair bir karar verilmedikçe reddetmek doğru değildir. Alefûsul Lâyiha Encümenine havale ediyoruz.

OPERATÖR EMİN B. (Bursa) — Gitsin, in-tihabımızı yapalım.

EMİN B. (Eskişehir) — Müsaade buyurunsanız bu hususa dair maruzatım var.

REİS — Neye dair...

EMİN B. (Eskişehir) — Lâyiha Encümenine havale edilip edilmemesi hakkında ...

HAMDİ NAMIK B. (İzmit) — Heyeti Umumiyece nazarı dikkate alınırsa o zaman Lâyiha Encümenine gider. (Hayır sadaları, gürültüler).

TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Nizamname-i Dahilî mucibince alefûsul Lâyiha Encümenine gidecektir.

REİS — Heyeti Celile nazarı dikkate alıp almamasına karar verirse Lâyiha Encümenine gitmesine lüzum kalmaz. Onun için şayanı müzakere olup olmadığı oraca tetkik edilerek geldikten sonra müzakere ederiz. Binaenaleyh, Lâyiha Encümenine havale edilmiştir.

4. — *İzmit Mebusu Hamdi Namık Beyin, İzmit kazası dâhilinde düşman tarafından yapılan mezalimi tetkik etmek üzere Meclisten bir heyetin izamına dair tavriri*

Riyaseti Celileye

İzmit kazası dâhilinde yapılan mezalimi tet-

kik etmek ve meskensiz kalan biçaregânın iskân ve işeleri esbabını temin eylemek üzere Meclisi Âlinizden iki üç kişilik bir heyetin izamını teklif ederim.

İzmit Mebusu
Hamdi

REİS — Bu tavrın ruznameye alınmasını kabul buyuranlar lütfen ellerini kaldırsın (Ret sadaları) alınmadı, reddedildi.

Efendim; evrakı vâride meyanında iki tezke vardır. Biri Müdafaa-i Milliye Vekâletinin, diğeri Dahiliye Vekâletinin; ruznamemizde bulunan iki kanunun tesri müzakeresini teklif ediyorlar. Malûmat kabilinden okunsun. Diğer mesailin mümkün olduğu kadar süratle çıkarılmasına yardımcı olur.

6. — *Şehit zâbitan ailelerine mafevk rütbe üzerinden maaş tahsisi hakkındaki kanun lâyihasının müstacelen müzakeresine dair Müdafaa-i Milliye Vekâleti tezkeresi*

B. M. M. Riyaseti Celilesine

7 - 5727

Mücahedatı vataniye uğrunda ihrazi rütbe şahadet eden erkân, ümera ve zâbitan ile mensubini askeriye ailelerine bir derece mafevk rütbe maaşı tahsisi hakkında Büyük Millet Meclisinin nazarı tasvibine arz edilmek üzere 4. XI. 1336 tarih ve 7-5727 numaralı tezkereî âcizanemle takdim olunan lâyihaî kanuniye sureti henüz tasdika iktiran etmediği ve bu suretle şehit olan bir çok zevatın ailelerine maaş tahsisi hakkındaki muamelât kanunu mezkûrun intişarına intizaren tehir edilmekte olduğu cihetle lâyihaî mezkûrenin müstaceliyet kararıyle mevkii müzakereye vazî hakkında iktizayi halin ifa buyurulması mâruzdur.

16 Kânunuevvel 1336
Müdafaa-i Milliye Vekili
N. M.
Kâzım

(Muvafık sadaları).

7. — *Muhtacini zürraa üç yüz bin lira tahsine dair kanun lâyihasının müstacelen müzakeresi hakkında Dahiliye Vekâleti tezkeresi*

REİS — Efendim, bir de Dahiliye Vekâletinin var, diğer bir kanun hakkında...

B. M. M. Riyaseti Celilesine

868 - 8890

Miilli aşireti reisi iken sık sık hâdise ikatmesinden dolayı hali firarda bulunan Mahmud Beyin kesri nüfuz ve kuvveti için Elcezire Cephesi Kumandanlığı ile icra kılınan müzakere neticesinde esasen merhum Mah-

mud Beyin riyaset ve meslekinden ve şu sebeple hâdisatı vâkıradan mutazarır olan aşiretinin meyli umumisi ile riyaseti mezkûreden biliskat yerine intihap edilen hüsnühal ve sadakatla mâruf Mehmed Ağa zade Mahmud Beyin temini mevkii ve seriri saltanatının imhası nüfuzuna ve hâdisei sabıka tesiriyle şuraya buraya dağılan ve esnayı hâdisede emvali duçarî zıya olan bazı efradı aşiretin muhafazai intizamına âmili kavi olacağı beyaniyle vâkı olan müsaadei mahsusa üzerine haklarındaki takibatı kanuniye tevil olunan aşireti merkuma efradı için tohumluk olmak üzere oralarda iki yüz seksen sekiz atik kıyyeden ibaret bulunan bir kile zahire itibariyle lâakal beş yüz kile tohumluk zahire ihtiyaçları olduğu bittetik anlaşıldığından ve bu muavenetin ifası ahalinin Hükümeti seniyyeye olan rabıtai sadakatlerini bir kat daha tezyit edeceğinden bahsiyle iki senede ve iki taksitte bedeli tahsil olunmak üzere on beş bin lira ile tedarik olan bu tohumluk tevziatına hasbelmevsim heman iptidar edilmek üzere meblağı mezkûrun ziraat bankası vasıtasıyla tesrii tesviyesine Diyarbekir vilâyetinden lüzumu kati gösterilmekle sureti işara nazaran icrayı icabı Umuru İktisadiye Vekâleti Celilesine arz edilmisti. Ahiren Vekâleti müşarünileyhadan cevaben vârit olan 410 - 2659 numaralı ve 8 Kânunuevvel 1336 tarihli tezkere mufadinden işar olunduğu vehile harp ve isyan ve âfatı saireden mutazarır olan zürraa tevzi edilmek üzere (300) bin liralık tahsisat talebini havi bir lâyihaî kanuniye ile bu tahsisatın sureti sarf ve tevziini mübeyyin bir nizamnamenin Riyaseti Celilelerine takdim edildiği ve bu meyanda Miilli aşireti efradının ihtiyacı da teemmül kılındığı anlaşılmış olmakla ehemmiyet ve müstaceliyeti müstağniî arz olan mezkûr lâyihaî kanuniye ve nizamnamenin biran evvel mevkii meriyete vazî esbabının istikmal buyurulması arz ve istirham olunur efendim.

11 Kânunuevvel 1336

Dahiliye Vekili namına
Sıhhiye Vekili
Dr. Adnan

REİS — Efendim; bu mesele ruznamemizde dâhil değildir. Bugünkü ruznamemize ithal ederiz. âti celselerimizin birisinde diğer mesele tercihan müzakere ederiz.

MUSTAFA B. (Karahisarî şarki) — Encümenlerden gelmiş mi?

KÂTİP REFİK B. (Konya) — Encümenince muamele ikmal edilmiş, ait olduğu bütçe ile müzakeresi tensip olunmuş diye başkâtibin işareti var.

REİS — Yarınki ruznameye ithali tensip

buyuruluyor mu? (Muvafık sadaları) yarınki ruznameye ithal edilmiştir.
[Bu esnada makamı Riyaseti Mustafa Kemal Paşa Hazretleri işgal etmiştir]

9. — İNTİHAPLER

1. — Nafia Vekili intihabı

REİS — Efendim; Nafia Vekâletinin intihabı era edilecek liste malûmdur.

Namzetler listesi

Hasan Fehmi B. (Gümüştane);
Zekâi Bey (Adana);
Ömer Lûtfi Bey (Amasya);
Hüsrev Bey (Trabzon).

EMİN B. (Eskişehir). — Efendim; bu teklif hakkında bir mütalâa arzedeceğim. Efendim Nafia Vekâletinin müdiriyeti umumiyeye kalbedilmesi meselesi...

REİS — Beyefendi, bu okunan takrire dair mütalâa dermeyan ediniz.

EMİN B. (Devamla) — Bendeniz nafıa teşkilâtının Devlet teşkilâtı sırasında...

REİS — Nafia teşkilâtı mevzuubahs değildir, Nafia Vekili intihabı mevzuubahistir.

EMİN B. (Devamla) — Bendeniz intihap edilecek namzatlar hakkında Meclisi âliye bir teklifim var, Nafiaya ait, müsaade buyurunuz (Sonra sadaları).

REİS — Meclisi âlinin vazetmiş olduğu kaunun dairesinde Makamı Riyasete takrir verilmiş ve namzetler gösterilmiştir.

EMİN B. (Devamla) — Efendim namzetlere itiraz etmiyorum. Nafia Vekâletinden beklenen iş hakkında. (O bütçede sadaları). Teklifim var.

(Namzetler listesi tekrar okundu).

(Esami defteri okunarak reyler verildi).

(Tasnifi âra için kura çekildi. Âtıf Ef. (Ankara), Hamdi Namık B. (İzmit), Mahmut Esat B. (İzmit), Ârayı tasnife memur edildiler).

REİS — Reyler tasnif edilinceye kadar on dakika teneffüs.

ÜÇÜNCÜ CELSE

Açılma saati : 4 sonra

REİS — Mustafa Kemal Paşa Hazretleri

KÂTIPLER : Refik B. (Konya), Ata B. (Niğde).

REİS — Efendim; celseyi açıyorum. Efendim; intihaba 136 zat iştirâk etmiştir. Ömer Lûtfi B. 65 rey almıştır. Zekâi B. 28, Hüsrev B.

11, Hasan B. 20 rey almıştır. On iki zat da müstenkiftir. Binaenaleyh intihap tamam olmadı. Ömer Lûtfi Beyin daha 4 rey noksandır. Çünkü 69 rey almak lâzımdır. Binaenaleyh intihabı yeniden yapıyoruz.

(Reyler tekrar toplandı).

HÜSREV B. (Trabzon) — Efendim arada te-

settüt olmamak üzere baş verilecek reylerin Ömer Lûtfi Beye verilmesini bilhassa istirham ederim.

REİS — İsimleri okunmayan arkadaşlar varmı?

[Mehmet Hulûsi Ef. (Yozgad), Emir Paşa (Sivas), Nuri B. (Bolu). bakur'a ârayı tasnife memur edildiler].

REİS — On beş dakika teneffüs...

DÖRDÜNCÜ CELSE

Açılma saati: Badezzeval saat 4,25 sonra

REİS — Mustafa Kemal Paşa Hazretleri

KÂTIPLER : Refik B. (Konya), Ata B. (Niğde).

2. — İCRA VEKİLLERİ MUAMELÂTI

1. — Amasya Mebusu Ömer Lûtfi Beyin Nafia Vekillğine intihabı

REİS — Efendim; celseyi açıyorum. Reye 127 zat iştirak etmiştir. Ömer Lûtfi Bey 76

rey ile ihrazı ekseriyet etmiştir. (Alkışlar). (Allah muvaffak etsin sadaları). Zekâi B. otuz, Hüsrev B. dört, Hasan B. on iki rey almışlardır. Beş de müstenkif vardır. Yarın mütat olan saatte içtima etmek üzere celseyi tatil ediyorum. (Saat 4,30 da celseye nihayet verildi).